

รูปแบบการประเมินผลเพื่อการเรียนรู้ด้วยการประเมินเสริมพลัง สำหรับครู ในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรี เขต 5 *

กิติพงษ์ ลีอนาม **

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยและพัฒนา มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาปัญหา สภาพและ ความต้องการ ในการประเมินผลเพื่อการเรียนรู้ของครู 2) สร้างรูปแบบการประเมินผลเพื่อการเรียนรู้ด้วยการประเมินเสริมพลัง สำหรับครู 3) ทดลองใช้รูปแบบการประเมินผลเพื่อการเรียนรู้ด้วยการประเมินเสริมพลังสำหรับครู 4) เพื่อ ประเมินรูปแบบการประเมินผลเพื่อการเรียนรู้ด้วยการประเมินเสริมพลัง โดยศึกษากับครูคณิตศาสตร์ ในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรี เขต 5

ผลการวิจัย พบว่า

1. ครูมีปัญหาการไม่เข้าใจการประเมินผลเพื่อการเรียนรู้ สภาพการปฏิบัติงานการประเมินผลเพื่อการ เรียนรู้อยู่ในระดับปานกลาง ความต้องการการประเมินผลเพื่อการเรียนรู้ในระดับมากที่สุด และครูมีความ ต้องการประเมินผลเพื่อการเรียนรู้ สูงกว่าเกณฑ์ร้อยละ 70 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05
2. รูปแบบการประเมินผลเพื่อการเรียนรู้ด้วยการประเมินเสริมพลังสำหรับครู ประกอบด้วยขั้นตอน 3 ขั้นตอน ได้แก่ ประเมินสำรวจ ประเมินกระตุ้นความคิด และประเมินสะท้อนผล ขั้นสรุปเพื่อนำผลการประเมินไปปรับปรุง ควบคุมไปกับการประเมินเสริมพลังครู โดยครู พัฒนาตนเองปฏิบัติตามขั้นตอน 1) วิเคราะห์บททวนภาพงาน 2) กำหนดเป้าหมาย 3) คัดสรรกิจกรรม 4) พัฒนา แผนการจัดการเรียนรู้ และ 5) ประเมินความสำเร็จผู้เรียน มีขั้นตอนที่ถูกต้องและเหมาะสม
3. ผลการทดลองใช้รูปแบบมีการประเมิน ด้านการวางแผน ด้านกระบวนการ ด้านผลผลิต อยู่ในระดับมาก
4. ผลการประเมินรูปแบบการประเมินผล เพื่อการเรียนรู้ด้วยการประเมินเสริมพลัง ความเป็นประโยชน์ ความเป็นไปได้ ความเหมาะสม และความถูกต้อง อยู่ในระดับมากทุกด้าน

คำสำคัญ: การประเมินผลเพื่อการเรียนรู้, การประเมินเสริมพลัง

* บทความวิจัย, คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏจันทบุรี

** อาจารย์ประจำคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏจันทบุรี, E-mail: kitipong102512@gmail.com

The Model of Assessment for Learning by Empowerment Evaluation of Teachers in Nakhon Ratchasima Primary Educational Service Area Office 5*

Kitipong Luenam **

Abstract

This research aims to develop in order to 1) study of the problems, conditions, and teachers' needs in learning evaluation, 2) create the teachers' assessment models, 3) use the assessment models, and 4) evaluate the evaluation model for learning by using empowerment assessment for teachers by studying with mathematics teachers under Nakhon Ratchasima Primary Educational Service Area Office 5.

The research found that

1. The teachers have the difficulty understanding the evaluation for learning. The performance of learning evaluation was at a moderate level. Needs assessment for learning was at the highest level. Thus, teachers need the evaluation for learning higher than 70% at .05 level of significance.

2. The evaluation model consisted of a diagram of the relationship between learning assessment and teacher empowerment assessment. It includes planning, analyzing, designing and defining, evaluating methods, analysis and criteria for self-assessment. The teacher assesses the students about knowledge assessment, stimulate critical thinking assessment and reflective assessment, then improves the management of the next teaching. It is intended to motivate teachers' evaluation by self-development, which follow the procedure as 1) analyzing the work, 2) targeting, 3) selecting activities, 4) Developing a learning management plan, and 5) achieving the dimensions, tasks, dimensions, processes, and dimensions, which suitability of experts have a consensus for the correct and appropriate format.

3. The results of the evaluation form were divided as planning and producing was at a high level.

4. Evaluation results of evaluation model revealed that the usefulness, feasibility, appropriateness, and accuracy were at high level.

Keywords: Assessment for learning, Empowerment evaluation

*Research Articles, Faculty of Education, Nakhon Ratchasima Rajabhat University.

** Lecturer in Faculty of Education, Nakhon Ratchasima Rajabhat University, E-mail: kitipong102512@gmail.com

บทนำ

หน่วยงาน องค์กร และนักการศึกษาให้ความสนใจและตระหนักถึงความสำคัญในการประเมิน โดยเฉพาะการประเมินผลเพื่อการเรียนรู้ ซึ่งเป็นประโยชน์อย่างยิ่งของการนำมาใช้ในการพัฒนานักเรียน ดังที่ สถาบันส่งเสริมการสอนวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี (2555) ได้กล่าวถึงการประเมิน เพื่อการเรียนรู้ เป็นการประเมินการเรียนรู้ของผู้เรียน เพื่อระบุและวินิจฉัยปัญหาการเรียนรู้ และให้ข้อคิดชมที่มีคุณภาพแก่ผู้เรียน เพื่อปรับปรุงการเรียนรู้ให้ดีขึ้น อันจะนำไปสู่การปรับการเรียนและเปลี่ยน การสอนให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น และไตรรงค์ เจนการ (2549) กล่าวว่า การประเมินเพื่อการเรียนรู้ (Assessment for Learning) ได้เปลี่ยนแนวคิดเกี่ยวกับกระบวนการประเมินผล และการออกแบบการจัดการเรียนการสอน มิใช่เป็นแต่เพียงการกำกับดูแลการเรียนรู้ของนักเรียนเท่านั้น หลักการในการนำการประเมินเพื่อการเรียนรู้ไปใช้ สามารถทำให้เห็นความก้าวหน้าขึ้นอย่างไม่เคยมีมาก่อน

แนวทางในการกระตุ้นให้ครู ได้พัฒนาและใช้การประเมินผลเพื่อการเรียนรู้ วิธีการหนึ่งคือ การประเมินเสริมพลัง (Empowerment Evaluation) ถือเป็นหนึ่งในนวัตกรรมการประเมิน ซึ่งในปัจจุบันมีการนำมาใช้พัฒนากรอบแนวคิดการประเมิน เพื่อพัฒนาตนเองและองค์กร การประเมินเสริมพลัง พัฒนาขึ้น โดย Fetterman ในปี ค.ศ. 1994 เน้นพลังของการสื่อสาร การร่วมมือ และการให้การสนับสนุน ต่อมาปี ค.ศ. 1997 ได้พัฒนาการประเมิน โดยเน้นไปที่การค้นหายุทธศาสตร์ หรือกลยุทธ์ที่จะนำไปสู่ความสำเร็จ สนับสนุนให้เกิดการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ และเกิดการสื่อสารกับกลุ่มคนที่เกี่ยวข้อง รวมถึงกลุ่มผู้มีอำนาจในการกำหนดนโยบายและ ได้สร้างข้อสรุปขึ้นว่า การร่วมมือ (Collaboration) การมีส่วนร่วม (Participation) และการเสริมพลัง (Empowerment) เป็นพื้นฐานการทำงานการประเมิน มีขั้นตอนการประเมินเสริมพลังขั้นที่ 1 ระบุขอบเขตหรือวิเคราะห์จุดยืนของงานที่ทำว่าอยู่ ณ ที่ใด ซึ่งรวมทั้งจุดอ่อนและจุดแข็งของงาน ขั้นที่ 2 กำหนดเป้าหมายที่ชัดเจนโดยเฉพาะเจาะจง ว่างานนั้นต้องการจะเดินไปสู่ที่ใดในอนาคต รวมทั้งจุดเน้นที่ปรากฏให้เห็นได้เกี่ยวกับการปรับปรุงงานที่ทำ ขั้นที่ 3 พัฒนากลวิธี และการช่วยเหลือให้ผู้ร่วมการปฏิบัติงานสามารถกำหนดกลวิธีเป็นของตนเองเพื่อการบรรลุเป้าหมายและวัตถุประสงค์ของงานนั้น และขั้นที่ 4 ช่วยเหลือผู้เข้าร่วมในการทำงาน ในการวางแผน และพัฒนาจัดทำเอกสารรายงาน (Fetterman, 1997)

ในปีการศึกษา 2559 คณะกรรมการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติด้านพื้นฐาน (O-NET) ระดับประถมศึกษาปีที่ 6 มีผลการประเมินในแต่ละวิชาโดยรวมระดับประเทศ วิชาภาษาไทย ได้ร้อยละ 52.29 วิชาสังคมศึกษาได้ร้อยละ 35.89 วิชาวิทยาศาสตร์ ได้ร้อยละ 31.62 วิชาภาษาอังกฤษได้ร้อยละ 27.76 และ วิชาคณิตศาสตร์ ได้ร้อยละ 24.88 ตามลำดับ จากผลการประเมินสะท้อนปัญหาการเรียนรู้ของผู้เรียนค่อนข้างต่ำ ไม่สอดคล้องกับการจัดโครงการสนับสนุนการเรียนการสอน การทุ่มงบประมาณเพื่อพัฒนา

การศึกษาสู่ตัวนักเรียน สะท้อนถึงนักเรียนไทยมีผลการประเมินต่ำ แต่การวัดและประเมินผลในโรงเรียนหลายต่อหลายโรงเรียนส่วนใหญ่ในประเทศมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูง ประเด็นที่น่าพิจารณาคือ การวัดและประเมินผลของโครงการ ไม่สอดคล้องกับการวัดและประเมินผลในโรงเรียน

ดังนั้นการเสริมสร้างความรู้ ความสามารถ หรือสมรรถนะในการประเมินผลเพื่อการเรียนรู้สำหรับครูถือเป็นเรื่องที่ต้องดำเนินการอย่างเร่งด่วน และครูต้องมีพลังในการพัฒนาตนเองในการประเมินผลเพื่อการเรียนรู้อย่างต่อเนื่องและคงทน สามารถขยายผลสิ่งที่ตนรู้ให้กับครูคนอื่นได้อย่างถูกต้อง โดยใช้วิธีประเมินเสริมพลังที่มุ่งให้ครูประเมินผลเพื่อพัฒนานักเรียนเป็นสำคัญ โดยสนามวิจัยได้เลือกสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรี เขต 5 มุ่งเน้นที่จะพัฒนาครูผู้สอนกลุ่มสาระการเรียนรู้คณิตศาสตร์ เนื่องจากผลการประเมินการทดสอบทางการศึกษาระดับชาตินั้นพื้นฐาน (O-NET) ต่ำกว่าค่าเฉลี่ยของประเทศ ดังนั้นผู้วิจัยจึงสนใจทำวิจัยเกี่ยวกับการพัฒนารูปแบบการประเมินผลเพื่อการเรียนรู้ด้วยการประเมินเสริมพลัง ให้กับครูในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานจังหวัดจันทบุรี เพื่อพัฒนาความรู้ ความสามารถของครูด้านการประเมินผลเพื่อการเรียนรู้ ในการที่จะนำไปสู่การพัฒนาการเรียนซึ่งเป็นกำลังของชาติให้มีประสิทธิภาพต่อไป

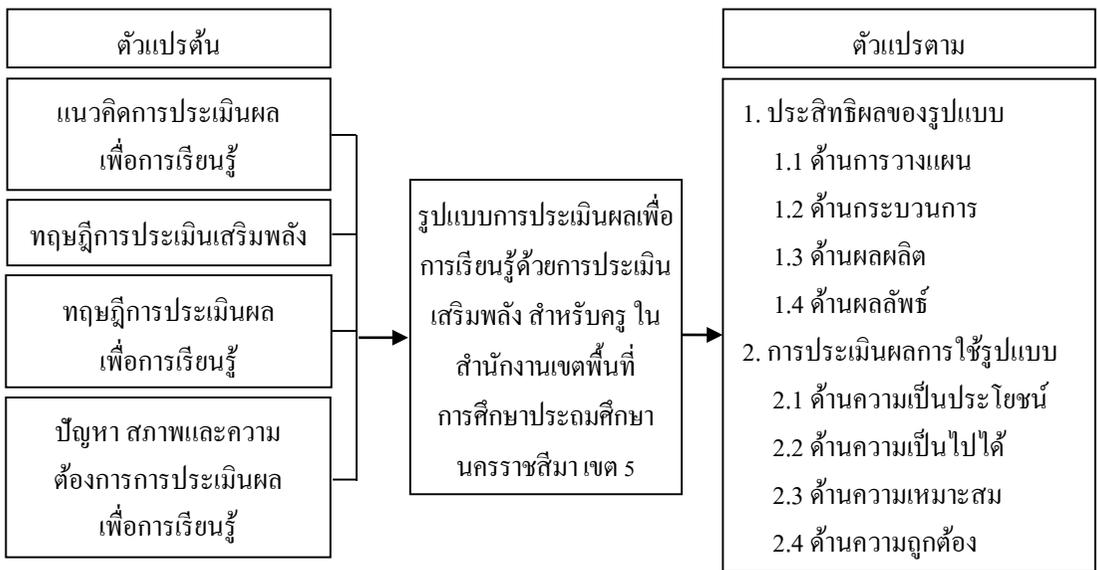
วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาปัญหา สภาพและความต้องการในการประเมินผลเพื่อการเรียนรู้ของครูในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรี เขต 5
2. เพื่อสร้างรูปแบบการประเมินผลเพื่อการเรียนรู้ด้วยการประเมินเสริมพลัง สำหรับครูในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรี เขต 5
3. เพื่อทดลองใช้รูปแบบการประเมินผลเพื่อการเรียนรู้ด้วยการประเมินเสริมพลัง สำหรับครูในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรี เขต 5
4. เพื่อประเมินรูปแบบการประเมินผลเพื่อการเรียนรู้ด้วยการประเมินเสริมพลัง สำหรับครูในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรี เขต 5

กรอบแนวคิดในการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ใช้แนวคิดการประเมินผลเพื่อการเรียนรู้ของ Stiggins และ Chappuis (2012) โดยแนวคิดนี้มีวัตถุประสงค์ที่สำคัญเพื่อการปรับปรุง พัฒนา และแก้ปัญหาในการเรียนรู้ของนักเรียน โดยมุ่งหวังผลในด้านการบรรลุตามเป้าหมายการเรียนรู้ หรือมาตรฐานการเรียนรู้ที่กำหนดไว้ ครูและนักเรียนมีส่วนร่วมในกระบวนการประเมิน โดยลักษณะการประเมินที่เป็นหัวใจของการประเมินเพื่อการเรียนรู้ คือ การประเมินผลระหว่างเรียน (Formative assessment) ร่วมกับการให้ข้อมูลย้อนกลับ

(Feedback) ซึ่งมียุทธวิธีและเครื่องมือที่ใช้ในการประเมินหลากหลาย ครูต้องเลือกใช้ให้เหมาะสมกับบริบทของตนเอง แต่ทุก ๆ เครื่องมือ/วิธีการประเมินมีจุดร่วมเดียวกันคือ อาศัยหลักการมีส่วนร่วมทั้งครูกับนักเรียน และระหว่างนักเรียนกับนักเรียน และสิ่งที่เป็พลังขับเคลื่อนการเรียนรู้ของนักเรียนได้ คือ การให้ข้อมูลป้อนกลับแก่นักเรียนที่มีประสิทธิภาพ และประยุกต์ใช้ทฤษฎีการประเมินเสริมพลัง (Empowerment Evaluation) ของ Fetterman (1997) มีขั้นตอนการประเมินเสริมพลัง คือ ขั้นที่ 1 วิเคราะห์ทบทวนภาพงาน ขั้นที่ 2 กำหนดเป้าหมาย ขั้นที่ 3 คัดสรรกิจกรรม ขั้นที่ 4 พัฒนาแผนการจัดการเรียนรู้ และขั้นที่ 5 การประเมินผลความสำเร็จ โดยมีกรอบแนวคิดการวิจัย ดังภาพต่อไปนี้

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดของการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยนี้เป็นการวิจัยและพัฒนา มีวิธีดำเนินการวิจัย 4 ขั้นตอน ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 การศึกษาปัญหา สภาพและความต้องการในการประเมินผลเพื่อการเรียนรู้ของครูในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 5

1. ตัวแปรที่ศึกษา ได้แก่ ปัญหา สภาพและความต้องการในการประเมินผลเพื่อการเรียนรู้ของครูในสถานศึกษาชั้นพื้นฐาน จังหวัดนครราชสีมา

2. ประชากร กลุ่มตัวอย่าง และผู้ให้ข้อมูล

ประชากร ได้แก่ ครูคณิตศาสตร์ โรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 5 ปีการศึกษา 2560 จำนวน 338 คน

กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ครูคณิตศาสตร์ โรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษานครราชสีมา เขต 5 ปีการศึกษา 2560 จำนวนเป็น 2 กลุ่ม

กลุ่มที่ 1 จำนวน 181 คน ได้มาจากการสุ่มตามระดับชั้น (Stratified Random Sampling) โดยใช้ขนาดโรงเรียนเป็นชั้นภูมิ ได้แก่ โรงเรียนขนาดเล็ก กลาง ใหญ่และใหญ่พิเศษ เพื่อตอบแบบสอบถาม สภาพและความต้องการในการประเมินผลเพื่อการเรียนรู้

กลุ่มที่ 2 จำนวน 15 คน ได้มาจากการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) เพื่อใช้ในการสัมภาษณ์ปัญหาการประเมินผลเพื่อการเรียนรู้

ผู้ให้ข้อมูล ได้แก่ สศึกษานิเทศก์ ที่รับผิดชอบกลุ่มคณิตศาสตร์และหลักสูตร จำนวน 2 คน ผู้อำนวยการโรงเรียน จำนวน 2 คน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครราชสีมา เขต 5 ปีการศึกษา 2560 ได้มาจากการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1-6 โรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครราชสีมา เขต 5 ปีการศึกษา 2560 จำนวน 60 คน ได้มาจากการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) เพื่อใช้ในการสัมภาษณ์ปัญหาการประเมินผล เพื่อการเรียนรู้

3. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบสอบถามสภาพและความต้องการในการประเมินผล เพื่อการเรียนรู้ แบบสัมภาษณ์ชนิดไม่มีโครงสร้าง ชักถามประเด็นปัญหาการประเมินผลเพื่อการเรียนรู้

4. การวิเคราะห์ข้อมูล การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณ ใช้ค่าเฉลี่ย (\bar{X}) ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (SD) และสถิติทดสอบค่าที (t-test) การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ ได้แก่ วิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) และการสรุปอุปนัย (Induction Analysis)

ขั้นตอนที่ 2 สร้างรูปแบบการประเมินผลเพื่อการเรียนรู้ด้วยการประเมินเสริมพลัง สำหรับครูใน โรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครราชสีมา เขต 5

1. ตัวแปร

ตัวแปรต้น ได้แก่ รูปแบบการประเมินผลเพื่อการเรียนรู้ด้วยการประเมินเสริมพลัง สำหรับครู
ตัวแปรที่ศึกษา ได้แก่ ความถูกต้อง และความเหมาะสม

2. ผู้เชี่ยวชาญเกี่ยวกับการวิจัยและพัฒนา การสร้างรูปแบบ การประเมินผลเพื่อการเรียนรู้ และการประเมินเสริมพลัง จำนวน 8 คน มาสัมมนาอิงผู้เชี่ยวชาญ วิพากษ์และตรวจสอบคุณภาพของรูปแบบ ในด้านความถูกต้องและความเหมาะสม

3. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ รูปแบบการประเมินผลเพื่อการเรียนรู้ด้วยการประเมินเสริมพลังสำหรับครูใน โรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครราชสีมา เขต 5

4. การวิเคราะห์ข้อมูล วิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) การสรุปอุปนัย (Induction Analysis) และใช้นันทามติ (Consensus)

ขั้นตอนที่ 3 การทดลองใช้รูปแบบการประเมินผลเพื่อการเรียนรู้ด้วยการประเมินเสริมพลัง สำหรับครูในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 5

1. ตัวแปร

ตัวแปรต้น ได้แก่ การใช้รูปแบบการประเมินผลเพื่อการเรียนรู้ด้วยการประเมินเสริมพลังสำหรับครู

ตัวแปรตาม ได้แก่ ประสิทธิภาพ ด้านการวางแผน ด้านกระบวนการ ด้านผลผลิต และด้านผลลัพธ์

2. ประชากร และกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร ได้แก่ ครูคณิตศาสตร์ โรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 5 ปีการศึกษา 2560 จำนวน 338 คน

กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มที่ 1 ได้แก่ ครูคณิตศาสตร์ โรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 5 ปีการศึกษา 2560 จำนวน 24 คน ได้มาจากการสุ่มตามระดับชั้น (Disproportional Stratified Random Sampling) โดยใช้ศูนย์การศึกษาเป็นชั้นภูมิ

กลุ่มที่ 2 ได้แก่ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1-6 เรียนอยู่ในโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 5 จำนวน 408 คน ได้มาจากการเรียนกับครูในกลุ่มที่ 1 โดยครูผู้สอนทำการสุ่มแบบกลุ่ม (Cluster Random Sampling)

3. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ รูปแบบการประเมินผลเพื่อการเรียนรู้ด้วยการประเมินเสริมพลังสำหรับครู และ แบบประเมินประสิทธิภาพ ด้านการวางแผน ด้านกระบวนการ ด้านผลผลิต และด้านผลลัพธ์

4. การวิเคราะห์ข้อมูล ใช้ค่าเฉลี่ย (\bar{X}) ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (SD) และสถิติทดสอบค่าที (t-test)

ขั้นตอนที่ 4 การประเมินรูปแบบการประเมินผลเพื่อการเรียนรู้ด้วยการประเมินเสริมพลัง สำหรับครูในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 5

1. ตัวแปร

ตัวแปรต้น ได้แก่ รูปแบบการประเมินผลเพื่อการเรียนรู้ด้วยการประเมินเสริมพลังสำหรับครู และคู่มือการใช้รูปแบบ

ตัวแปรที่ศึกษา ได้แก่ ความเป็นประโยชน์ ความเป็นไปได้ ความเหมาะสม และความถูกต้อง

2. ประชากร และกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร ได้แก่ ครูคณิตศาสตร์ โรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 5 ปีการศึกษา 2560 จำนวน 338 คน

กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ครูคณิตศาสตร์ โรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษานครราชสีมา เขต 5 ปีการศึกษา 2560 จำนวน 30 คน (เป็นคนละกลุ่มกับขั้นตอนที่ 3) ได้มาจากการสุ่มตามระดับชั้นชนิดไม่เป็นสัดส่วน (Disproportional Stratified Random Sampling) โดยใช้ศูนย์เป็นชั้นภูมิ ซึ่งมีทั้งหมด 15 ศูนย์ ๆ ละ 2 คน

3. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่

3.1 รูปแบบการประเมินผลเพื่อการเรียนรู้ด้วยการประเมินเสริมพลังสำหรับครู และคู่มือการใช้

3.2 แบบประเมิน ความเป็นประโยชน์ ความเป็นไปได้ ความเหมาะสม และความถูกต้อง

4. การวิเคราะห์ข้อมูล ใช้ค่าเฉลี่ย (\bar{X}) ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (SD) และสถิติทดสอบค่าที (t-test)

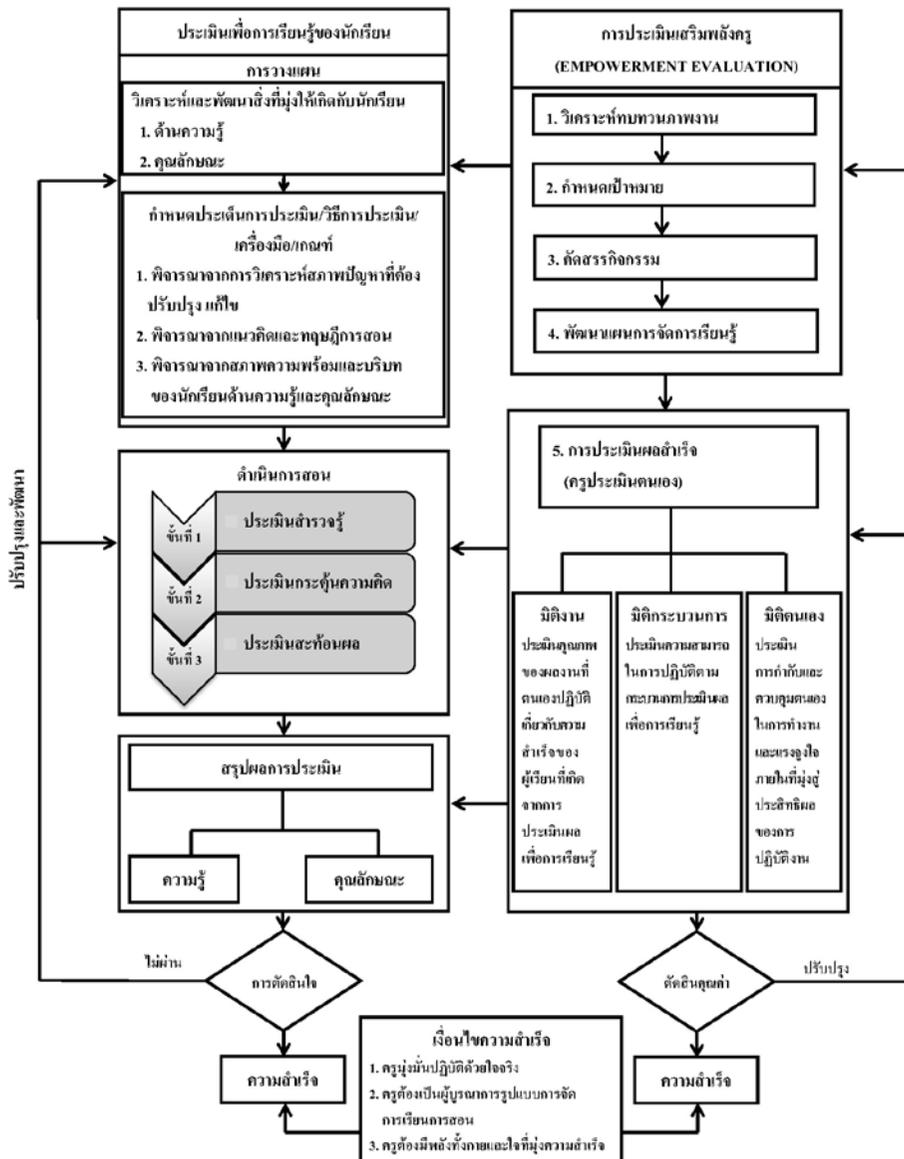
สรุปผลการวิจัย

1. ปัญหาของครูในการประเมินผลเพื่อการเรียนรู้ พบว่าปัจจัยภายในตัวครู มีปัญหาการไม่เข้าใจ การประเมินผลเพื่อการเรียนรู้ ไม่ตระหนักถึงการประเมินก่อนเรียนและระหว่างเรียน เน้นเฉพาะการประเมินผลสรุป ขาดความรู้ในการนำผลการประเมินมาใช้ประโยชน์ เพื่อการปรับปรุงการจัดการเรียน การสอน ขาดการกระตุ้นและกำลังใจในเชิงวิชาการ ขาดพลังแรงจูงใจในการขับเคลื่อนเชิงวิชาการ ขาดการค้นคว้าหาความรู้เพิ่มเติมในด้านการประเมินผลและการใช้ผลการประเมินให้เป็นประโยชน์ เน้นการสอนและคิดเพื่อทำคะแนนโอเน็ตให้ผ่านเกณฑ์มากเกินไป ขาดการประเมินนักเรียน ด้านกระบวนการ เพื่อนำผลการประเมินไปปรับปรุงนักเรียนรายบุคคล ปัจจัยภายนอก ผู้บริหารขาดภาวะ ผู้นำทางวิชาการ ขาดการตระหนักในการพาครูพัฒนาทางวิชาการ โดยเฉพาะการประเมินผลเพื่อการ เรียนรู้ ขาดการเสริมแรงครูในการสอนและการประเมินผล สภาพการปฏิบัติงานการประเมินผลเพื่อการ เรียนรู้ทุกด้านอยู่ในระดับปานกลาง ความต้องการการประเมินผลเพื่อการเรียนรู้ทุกด้าน อยู่ในระดับ มากที่สุด และครูมีความต้องการประเมินผลเพื่อการเรียนรู้โดยรวมและทุกด้านสูงกว่าเกณฑ์ร้อยละ 70 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

2. รูปแบบการประเมินผลเพื่อการเรียนรู้ด้วยการประเมินเสริมพลังสำหรับครู เป็นแผนภาพ ความสัมพันธ์ระหว่างการประเมินผลเพื่อการเรียนรู้ ร่วมกับการประเมินเสริมพลังครู โดยเน้นบทบาทครู 2 ส่วน ส่วนแรก คือ การประเมินผลเพื่อการเรียนรู้ของผู้เรียน ประกอบด้วย ขั้นตอน ประเมิน ระหว่างดำเนินการสอน ประกอบด้วย 3 ขั้นตอน ได้แก่ ประเมินสำรวจรู้ ประเมินกระตุ้นความคิด และ ประเมินสะท้อนผล ขั้นสรุปเพื่อนำผลการประเมินไปปรับปรุง และนำผลการประเมินไปตัดสินใจว่า ภาระงานต่อไปจะปรับปรุงและพัฒนาทั้งภายในห้องและนอกห้องเรียน ควบคู่ไปกับส่วนที่สอง คือ การประเมิน

เสริมพลังครู มุ่งให้ครูสามารถพัฒนาตนเองให้มีความรู้ จากการปฏิบัติตามขั้นตอน 1) วิเคราะห์บทบาทงาน 2) กำหนดเป้าหมาย 3) คัดสรรกิจกรรม 4) พัฒนาแผนการจัดการเรียนรู้ และ 5) ประเมินความสำเร็จ โดยช่วงแรกผู้วิจัยจะเป็นผู้วางกรอบ ให้ความรู้และสนับสนุน ช่วยเหลือในประเด็นที่ครูขาดความเข้าใจ โดยใช้ 5 ขั้นตอน กำกับ และปฏิบัติประเมินตนเองของครูในแต่ละขั้นตอน จากนั้นให้ครูตระหนักและปฏิบัติเป็นประจำ ได้ผลการสร้างรูปแบบที่ ผู้เชี่ยวชาญมีฉันทามติว่า รูปแบบมีความถูกต้องและความเหมาะสม ดังนี้

รูปแบบการประเมินผลเพื่อการเรียนรู้ด้วยการประเมินเสริมพลังครู

อภิปรายผลการวิจัย

1. จากผลการวิจัยพบว่า ครูมีสภาพการปฏิบัติงานการประเมินผลเพื่อการเรียนรู้ทุกด้าน อยู่ในระดับปานกลาง ทั้งนี้อาจเป็นเพราะครูขาดความรู้ ความเข้าใจในวิธีการประเมินผลเพื่อการเรียนรู้ และการนำผลการประเมินมาวิเคราะห์หาสภาพ ปัญหาที่แท้จริงของนักเรียนว่ามีจุดอ่อนเรื่องใด มีจุดที่ควรส่งเสริมเพื่อพัฒนานักเรียนสู่ความสำเร็จในขีดจำกัดสูงสุดอย่างไร โดยการนำผลการประเมินก่อนเรียน ประเมินระหว่างเรียน หลังเรียน สะท้อนร่วมกับผู้เรียนและนำมาวิเคราะห์ออกแบบกิจกรรมการเรียนการสอน มาปรับปรุงผู้เรียนรายบุคคล กลุ่มย่อย กลุ่มใหญ่ แรงจูงใจภายในและภายนอก ซึ่งสอดคล้องกับ สุวิมล ว่องวาณิช (2550) และองอาจ นัยพัฒน์ (2553) กล่าวว่า ปัญหาที่ต้องได้รับการแก้ไขและต่อเนื่องคือครูไม่เข้าใจในการประเมินในชั้นเรียน ครูยังมีความคลาดเคลื่อนไม่เป็นไปตามแนวทางการวัด และการประเมินผลของหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน ครูเน้นการใช้แบบทดสอบมากกว่าการประเมินตามสภาพจริง ครูมีทัศนคติที่ไม่ดีต่อการประเมิน ครูขาดความมั่นใจในวิธีการประเมิน ส่วนความต้องการประเมินผลเพื่อการเรียนรู้โดยรวมและทุกด้านสูงกว่าเกณฑ์ร้อยละ 70 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ทั้งนี้ อาจเป็นเพราะบทบาทและหน้าที่ที่ต้องปฏิบัติ ตลอดจนจรรยาบรรณและความรับผิดชอบ ที่ครูต้องการพัฒนา ส่งผลให้ครูมีความต้องการการประเมินผลเพื่อการเรียนรู้สูง โดยความมุ่งหวังต้องการอยากเห็นนักเรียนพัฒนาทั้งความรู้ และคุณลักษณะที่พึงประสงค์

2. จากผลการวิจัยพบว่า รูปแบบการประเมินผลเพื่อการเรียนรู้ด้วยการประเมินเสริมพลัง สำหรับครู มีความถูกต้องและความเหมาะสม เป็นฉันทามติ (Consensus) ของผู้เชี่ยวชาญ และผลการทดลองใช้รูปแบบมีการประเมิน ด้านการวางแผน ด้านกระบวนการ ด้านผลผลิต อยู่ในระดับมาก และด้านผลลัพธ์ครูมีความพึงพอใจในระดับมากที่สุดและนักเรียนมีความพึงพอใจในระดับมากกว่าเกณฑ์ร้อยละ 70 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 อีกทั้ง ผลการประเมินรูปแบบการประเมินผลเพื่อการเรียนรู้ด้วยการประเมินเสริมพลัง มีความเป็นประโยชน์ความเป็นไปได้ ความเหมาะสม และความถูกต้อง อยู่ในระดับมากทุกด้าน และสูงกว่าเกณฑ์ร้อยละ 70 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ทั้งนี้อาจเป็นเพราะรูปแบบที่สร้างขึ้นมีความชัดเจน และผลานระหว่างการประเมินผลเพื่อการเรียนรู้กับการประเมินเสริมพลัง ง่ายต่อความเข้าใจและสะดวกในการนำไปปฏิบัติ ตลอดจนฐานการพัฒนา ได้ศึกษาปัญหา สภาพและความต้องการ ผนวกกับแนวคิด ทฤษฎีการประเมินผลเพื่อการเรียนรู้ และการประเมินเสริมพลัง โดยใช้วิธีการพัฒนาด้วยปัญหา สภาพและความต้องการของครูที่แท้จริง จากนั้นยก่างรูปแบบจากฐานข้อมูลเชิงประจักษ์ผนวกกับทฤษฎี ถูกต้องตามหลักวิชา โดยสอดคล้องกับ กิติพงษ์ ลือนาม (2561, น. 253-256) กล่าวโดยสรุปว่า การพัฒนารูปแบบถือเป็นการสร้างองค์ความรู้ใหม่ จำเป็นต้องมีการศึกษา

สภาพ ปัญหา และความต้องการ มาประสานกับแนวคิด และทฤษฎีที่มีอยู่ก่อน ซึ่งวิธีการที่ใช้พัฒนาองค์ความรู้ใหม่คือการวิจัยและพัฒนา จะช่วยให้รูปแบบมีความถูกต้องและน่าเชื่อถือ จึงทำให้รูปแบบมีความถูกต้องและเหมาะสม โดยรูปแบบการประเมินผลเพื่อการเรียนรู้ด้วยการประเมินเสริมพลังสำหรับครู เน้นการประเมินผลเพื่อการเรียนรู้ของนักเรียนก่อนเรียน ในขณะที่เรียนและหลังเรียนพร้อมการสะท้อนผลให้นักเรียนรู้จุดที่ตนเองต้องพัฒนา โดยเปิดใจรับรู้จากตนเอง มุ่งหวังผลในด้านการบรรลุตามเป้าหมายการเรียนรู้หรือมาตรฐานการเรียนรู้ที่กำหนดไว้ ครูและนักเรียนร่วมในกระบวนการประเมิน นำมาซึ่งการยอมรับในสิ่งที่ตนเองควรปรับปรุง สะท้อนผลโดยครู เน้นว่า “ครูผู้สอนเท่านั้นจะรู้ดีที่สุดว่านักเรียนควรปรับปรุงเรื่องใด” โดยผลสัมฤทธิ์และคุณลักษณะที่พึงประสงค์มีการพัฒนาสูงขึ้น อย่างไรก็ตามเป็นภาระหนักของครูที่จะต้องพยายามพัฒนาด้านด้วยตนให้สมกับคำว่า “ครูผู้สอนเท่านั้นจะรู้ดีที่สุดว่าจะใช้วิธีการใดในการปรับปรุงและพัฒนาเด็ก” แต่จะปฏิบัติหรือไม่ ปฏิบัติอย่างไรให้ถูกวิธี ซึ่งสิ่งเหล่านี้ต้องเกิดจากตัวครูเอง จึงเหมาะสมและเกิดประโยชน์ จากแนวคิด ทฤษฎีการประเมินเสริมพลัง (Empowerment Evaluation) ของ Fetterman (1997) มีขั้นตอนการประเมินเสริมพลังที่ชัดเจน เหมาะสม เนื่องจากการประเมินผลเพื่อการเรียนรู้จะสำเร็จได้ต้องอาศัย “พลังจากตัวครูเอง” การประเมินเสริมพลังจะเน้นให้ครูได้ตรวจสอบภาระงานที่ทำ วางแผนและพัฒนาความรู้ให้กับคนที่มุ่งสู่การวิเคราะห์ให้นักเรียนและตนเอง หากความรู้ในการออกแบบกิจกรรมจากการวิเคราะห์ผลการประเมิน พัฒนาวิธีสอน สื่อการเรียนการสอน และประเมินความสำเร็จของตนเอง กล้าสู้กับความล้มเหลว ชื่นชมกับความสำเร็จ สิ่งเหล่านี้จะเกิดจากความรู้สึกรักของตัวเอง การร่วมมือจากนักเรียนและครู สอดคล้องกับ สวัสดิ์ชัย ศรีพนมธนากร (2549) ได้พัฒนารูปแบบการประเมิน เสริมพลังอำนาจ สำหรับการประเมินระบบการวัดและประเมินผล การเรียนรู้ในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ผลการวิจัยพบว่า การประเมินเสริมพลังอำนาจจะช่วยปรับปรุงการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ของคณะครูในโรงเรียน ผลการประเมินการดำเนินงานประเมินเสริมพลังอำนาจทุกรายการตามมาตรฐานการประเมิน ด้านความเป็นประโยชน์ ความเป็นไปได้ ความเหมาะสม ความถูกต้อง และมาตรฐานการประเมินตามหลักปฏิบัติการประเมินเสริมพลังอำนาจ อยู่ในระดับดี ถึงดีเยี่ยม

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1. ครูทุกกลุ่มสาระการเรียนรู้ สามารถนำรูปแบบการประเมินผลเพื่อการเรียนรู้ด้วยการประเมินเสริมพลังไปประยุกต์ใช้ได้ แต่ต้องอยู่บนเงื่อนไขความสำเร็จ คือการมุ่งมั่นปฏิบัติด้วยใจจริง การบูรณาการจัดการเรียนการสอน และครูต้องมีพลังมุ่งสู่ความสำเร็จทั้งกายและใจ

2. การใช้รูปแบบการประเมินการประเมินผลเพื่อการเรียนรู้ด้วยการประเมินเสริมพลัง ครูควรเรียนรู้และหาวิธีการวัดที่หลากหลาย ไม่เฉพาะแบบทดสอบ แบบสอบถามเท่านั้น

3. ผู้บริหารโรงเรียน ผู้บริหารการศึกษา และศึกษานิเทศก์ สามารถการนำรูปแบบการประเมินผลเพื่อการเรียนรู้ด้วยการประเมินเสริมพลังไปใช้ได้ แต่ต้องทำความเข้าใจในบทบาทว่าเป็นผู้มีส่วนร่วมพัฒนา ไม่ใช่สั่งการ มิเช่นนั้นอาจมีผลต่อประสิทธิภาพของการประเมิน

เอกสารอ้างอิง

กิติพงษ์ ลือนาม. (2561). *วิธีวิทยาการวิจัยทางการศึกษา (Educational Research Methodology)*.

นครราชสีมา: โคราซ มาร์เก็ตติ้ง แอนด์ โปรดักชั่น.

ไตรรงค์ เจนการ. (2549). *การประเมินผลเพื่อการเรียนรู้ (Assessment for Learning)*. กรุงเทพฯ:

กลุ่มส่งเสริมการเรียนการสอนและประเมินผล สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา.

สถาบันส่งเสริมการสอนวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี (สสวท.). (2555). *ยุทธศาสตร์ 5 ปี*. สืบค้นเมื่อ 17

มกราคม 2558, จาก <http://www.ipst.ac.th/web/index/php>.

สวัสดีชัย ศรีพนมธนากร. (2549). *การพัฒนา รูปแบบการประเมินเสริมพลังสำหรับการประเมินระบบการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน*. ปรินญาการศึกษาคุณุภีบัณฑิต.

มหาวิทยาลัยนเรศวร, พิษณุโลก.

สุวิมล ว่องวาณิช. (2550). *การประเมินผลการเรียนรู้แนวใหม่*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์

มหาวิทยาลัย.

องอาจ นัยพัฒน์. (2553, มกราคม-มิถุนายน). การวัดประเมินในชั้นเรียน: วิวัฒนาการและแนวคิดใหม่เพื่อ

พัฒนาการเรียนรู้. *วารสารศรีนครินทร์วิโรฒวิจัยและพัฒนา (สาขามนุษยศาสตร์และ*

สังคมศาสตร์). 2(3), 1-11.

Fetterman, D. M. (1997). Empowerment evaluation and accreditation in higher education. In Chelimsky,

E. and Shadish, W. R., (eds.). *Evaluation for the 21st. Century: A Handbook*. p. 381-395. Sage

Publication, Inc.

Stiggins, R. J. & Chappuis, J. (2012). *An introduction to student involved assessment for learning*.

Boston, MA: Pearson.
